

פרשת וישלח תשפ"ג

גליון 317
נא לשמור על
קדושת הגליון

נא לא לעיין בו בשעת
התפילה וקריאת התורה

בס"ד

בית שלמה

פרפראות בדרך מוסר על פרשת השבוע

יוצא לאור ע"י עמותת "משנה שלמה" כל הזכויות שמורות

לעילוי נשמת

מורי ורבי יצחק ב"ר יעקב יגן
הרה"ק רבי חיים אבישלום ב"ר עזרא
מו"ד אבי ר' דוד שלום ב"ר שלמה רב
ר' מנחם יצחק בנימין ב"ר יוסף חיים
האמורא רבינא בן רב הונא
הרה"ק רבי שלמה זלמן יוסף ב"ר אברהם
אליהו
הרה"ק רבי דב בער מלישוא ב"ר ישראל
הרה"ק רבי ישראל ב"ר שמואל אליהו
הרה"ק רבי ישראל ב"ר דוד משה
ראובן בן יעקב משבטי קה
הרה"ק רבי מנחם נחום ב"ר ישראל מרוזין
רבינו הקדוש רבי יהודה בן רבן שמעון
הרה"ק רבי דוד ב"ר יצחק מסקווירא
הרה"ק רבי מנחם ב"ר יעקב דוד
הרה"ק רבי שאול יודיה אלעזר ב"ר ישראל
הגה"ק רבי יוסף יחזקאל סטא מנובארדוק
רבינו אברהם בן משה בן הרמב"ם
הרה"ק רבי ברוך ב"ר יחיאל מיכל
הרה"ק רבי דוב בער ב"ר אברהם

לקבלת גליון זה למייל שלהו בקשה ל-MISHNA.SHLEMA@gmail.com | לתרומות והקדשות ולהפצה 052-580-2345

"וַיֹּאמֶר אִם יָבוֹא עֲשׂוֹ אֶל הַמַּחֲנֶה הָאֶחָד וְהִפְּהוּ וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנֶּשְׂאָר לְפָלִיטָה" (ל"ב, ט)

רש"י – והיה המחנה הנשאר לפלטה. על כרחו כי אלחם עמו. התקין עצמו לשלשה דברים לדורון, לתפלה ולמלחמה. לדורון להלך (פסוק בא) ותעבור המנחה על פניו. לתפלה (פסוק ט) אלהי אבי אברהם. למלחמה והיה המחנה הנשאר לפלטה.

אברהם תפילה שהיא העבודה בחינת יצחק ולבסוף מלחמה שהיא התורה בחינת יעקב וכן זהו הסדר אותו אנו מוצאים בנוסח הנאמר בתפילת שחרית "אלו דברים שאדם אוכל פרותיהם בעולם הזה, והקפדן קיימת לו לעולם הבא ואלו הן כבוד אב ואם, וגמילות חסדים, והשקמת בית המדרש שחרית וערבית, והקנסת אורחים, ובקור חולים, והכנסת פלה, ולגית המת, ועיין תפלה, הבאת שלום בין אדם לחברו, ותלמוד תורה כנגד פלם" גמילות חסדים ראשון אח"כ השכמת בית המדרש לתפילה ולבסוף ותלמוד תורה כנגד כולם ואף יעקב בתפילתו מזכיר הוא זכות אבות ואומר "ויאמר יעקב אלהי אבי אברהם ואלהי אבי יצחק וגו'" וזהו הלימוד לאדם שאפילו שהוא עושה הכל כמו שצריך ומכין עצמו לכל תרחיש אל לו לסמוך על עצמו אלא תמיד ישאף להתלות בזכות האבות והאמהות הקדושים וע"כ הקב"ה יצליח דרכו

ניתן בס"ד לרמוז כי בשלושת הדברים שהתקין יעקב את עצמו דורון תפילה ומלחמה רומז הוא על שלושת הדברים שעליהם העולם עומד על התורה הנרמז במלחמה היא מלחמתה של תורה וכן כפי שמביא רש"י המלחמה היא חציית העם לשניים כמו שנעשה במעמד הברכות והקללות שנחלקו העם לשניים חצי על הר גריזים והחצי השני על הר עיבל ובמעמד זה קיבלו בני" את התורה על עצמם באלה ושבועה (רש"י שם) עבודה היא תפילה וגמילות חסדים נרמז בדורון שכן נתינת מתנה לחבר הינה חסד וכן מובא שזהו הסדר שעשה יעקב מלחמה תפילה ודורון כנגד תורה עבודה וגמילות חסדים

ונשאלת השאלה מדוע רש"י בפירושו נוקט בסדר שונה שכן הוא כותב התקין עצמו לדורון תפילה ומלחמה אלא ניתן בס"ד לרמוז בזה כי בכל מה שעשה יעקב סמך הוא על זכות אבות ולא על עצמו ולכן מדגיש לנו רש"י הקדוש את הסדר מבחינת זכות האבות דורון שהוא החסד בחינת

"וַיֵּלֶךְ שָׁם בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיִּקַּח מִן הַבָּא בְיָדוֹ מִנְחָה לְעֲשׂוֹ אָחִיו" (ל"ב, י"ד)

ונשאלת השאלה מפני מה מספרת לנו התורה שיעקב הלך לישון וכן בהמשך (פס' כ"ג) "והוא לן בלילה ההוא במחנה" אלא ידוע כי אדם הנמצא בפחד וחרדה מתקשה הוא לישון כמו שנאמר אצל אחשוורוש "בלילה ההוא נדרה שנת המלך" על כן באה התורה ללמד על יעקב אבינו שעל אף שהיה אמור להיות חרד מפני עשיו הבא להורגו והיה אמור להיות לו קושי בשינה בכל זאת הלך יעקב אבינו לישון בלי בעיה לפי שהיה שליו ורגוע שכן היה מלא באמונה ובטחון בקב"ה שהכל לטובה אחר שהוא מצידו עשה את כל ההשתדלות שיכול היה לעשות.

"וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֹּאבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר" (ל"ב, כ"ה)

מדרגותיו הרוחניות וזהו ויותר יעקב לבדו הוא לבדו בלי מדרגותיו הרוחניות אך עם מידותיו שסיגל הוא לעצמו ומגיע שרו של עשיו ונלחם עמו ומנסה להכשילו בעבודת ה' כדי שיעקב לא יחשוב ויאמין שאין עוד מלבדו אלא יאמין כמו עשיו בכוחי ועוצם ידי, אך יעקב מתאמץ ומכניע את היצה"ר ויעקב מצליח לעמוד בניסיון וכשנגמר הניסיון חוזרים אליו כל מדרגותיו הרוחניות ועוד יותר ממנה שהיה לו וזה שנאמר עד עלות השחר היינו ששוב נמצא יעקב במצב של הארה וזהו ששם הודה לו על הברכות ושינה את שמו לישראל היינו שיעקב התקדם מניסיון זה למדרגה רוחנית יותר גבוהה ממנה שהיה לפני הניסיון. אתה מובן הפסוק "ונשגב ה' לבדו ביום ההוא" שהביא המדרש רבה לביאור הפסוק "יותר יעקב" וכן מצינו שכך אנו שרים פסוק זה לפני שירת הפס' ויותר יעקב כי פסוק זה מלמד על קידוש ה' בעולם וזה מה שעשה יעקב אבינו שע"י עמידתו בניסיון קידש את שם ה' בעולם ורמז לדבר אנו מוצאים בר"ת של המילה נשגב ב' נתגדל ש' מ' גדול ב' עולם

מובא בספרים הקדושים כי בזמן שהקב"ה מעמיד את האדם בניסיון לוקחים ממנו את כל מדרגותיו הרוחניות ומשאירים לו רק את המידות שסיגל האדם לעצמו ע"י עבודת הקודש שלו, כמו שמצינו בסיפורי הבעש"ט ומעוד צדיקים זת"ע. עוד מובא שלניסיון יש שתי מטרות האחת היא לאדם להיות הניסיון בא לאדם כעין מבחן עליית שלב בעבודת ה' ואם הוא עומד בניסיון הוא עולה מדרגה במעמדו הרוחני והמטרה השניה שע"י עמידת האדם בניסיון מתגדל ומתקדש שמו של הקב"ה בעולם כמו שמצינו אצל אברהם אע"ה. שתי מטרות אלו נרמזות במילה ניסיון שהינה מלשון נס כמו העלה אותו על נס. אם נסתכל על תכלית עבודת האדם בעולם נראה כי העיקר הוא להאמין ולחיות עפ"י הכלל של "אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו" וזהו גם תפקידו של הניסיון לבדוק בכל מצב אם האדם עדיין מאמין שאין עוד מלבדו והכל הוא מה' יתברך. עפ"י האמור נפרש את הפסוק המובא ויותר יעקב לבדו היינו שיעקב עומד אתה לפני ניסיון ולכן נלקחים ממנו

"וַיֹּאמֶר עֲשׂוֹ יֵשׁ לִי רַב אָחִיו יְהִי לָךְ אֲשֶׁר לָךְ" (ל"ג, ט)

ניתן לומר בדרך צחות כי גם עשו מתפאר שיש לו רב, אך הרב שלו הוא נחמד מאיר פנים 'אחוקי' כזה 'סחבק' כזה, כשפונים אליו אומרים לו מה המצב אחי? רב שלא מוכיח או מייסר על מעשים לא טובים הוא רק אומר לכל אחד תעשה מה שאתה רוצה בחינת 'יהיה לך אשר לך' ולא פלא שמרב כזה יצא עשו הרשע, אך לעומתו יעקב שדבק ברבנים אמיתיים שם ועבר נהיה לאחד מאבות האומה

”וַתֵּצֵא דִינָה בַת לֵאָה אֲשֶׁר יִלְדָה לְיַעֲקֹב לְרֵאוֹת בְּבִנוֹת הָאָרֶץ” (ל”ד, א’)

רש”י הקדוש מפרש על בת לאה מדוע מוזכרת דינה על שם לאה, שכמו שלא היה יצאנית ככתוב ותצא לאה לקראתו כך נאמר על דינה ותצא דינה עבד”ק וניתן בס”ד להגיד כידוע שעיקר חינוך הילדים בבית מגיע מהאימא ככתוב שמע בני מוסר אביך ועל תיטוש תורת אמן וכן כמו שמסבירים המפרשים על עניין כבוד את אביך ואת אמך והפסוק המקביל איש אמו ואביו תיראו שגם שם מוסבר כי עיקר החינוך מגיע מהאמא ולכן רש”י מלמד אותנו כי כל הדברים שהאמא רגילה לעשות זה עובר אח”כ לילדים בין בדברים הטובים ובין בדברים הפחות טובים

משנת הצדיק – הרה”ק רבי שאול ידידיה אלעזר טאוב ממודיז’יק ‘צוק”ל זי”ע – ט”ז כסלו

רבי שאול ידידיה אלעזר נולד באזורבו שבפולין לרבי ישראל טאוב, מייסד חסידות מודז’יק. כנער ניכרו בו כישוריו המוזיקליים. הרב נישא בשנת תרס”א עם בתו של רבי אברהם איגר בעל השבט מיהודה מלובלין, ממנה נולדו לו בן ובת. בזיווג שני נישא לרבנית בת המקובל רבי שאול הכהן שווארץ, ונולדו לו בנים ובנות, הגדול שבהם היה בנו רבי יהושע יחזקאל טאוב שהוציא לאור את ההגדה של פסח עם פירוש אדמור”י מודז’יק, ובנו הוא האדמור”ר רבי ישראל דוד טאוב ממודיז’יק בארצות הברית. בשנת תרע”ז התמנה לרב בקהילת ראקוב ובשנת תרפ”א לאחר פטירת אביו החל לשמש כאדמור”ר. כשנה לאחר מכן התמנה לרב בקראטשוב. בשנת תרפ”ט עבר לאוטובוצק הסמוכה לוורשה, שם שהה עד פרוץ מלחמת העולם השנייה. באוטובוצק הקים ישיבה בשם ”תפארת ישראל” שבה התחנכו עשרות בחורים. לחצרו נהרו חסידים ומעריצים רבים מקרב יהדות פולין שבאו לשמוע את דברי תורתו וליהנות מיצירותיו המוזיקליות בפרט בימים הנוראים שבהם היה עובר לפני התיבה. בשנים אלו הוציא לאור כמה חיבורים תורניים. הרב היה חבר מועצת גדולי התורה העולמית בפולין, וחבר נלהב בפעולותיה של אגודת ישראל שם. נודע כאוהב ארץ ישראל, נהג לדרוש רבות בשבחה של ארץ ישראל ועודד את שומעיו לעלות אליה ולהשתתף בבנינה. הרב ביקר בארץ ישראל ארבע פעמים, בשנים: תרפ”ה, תרצ”ה, תרצ”ח ותש”ז. בביקורו הראשון נפגש עם הנציב העליון הרברט סמואל. בשנת 1939 בעקבות פרסום הספר הלבן פרסם ”קול קורא” בעיתונות היהודית שבו גינה את ממשלת בריטניה וקרא ליהודים להתחוק ולפעול למען ”שוב הארץ ולא לשבת בחיבוק ידיים. עם פרוץ מלחמת העולם השנייה ברח לווילנה וממנה הצליח להימלט לארצות הברית דרך יפן. בזמן שהותו בווילנה הלחין ניגונים ששיקפו את האסון האיום שהתרחש באותה תקופה לעם היהודי. בין השנים תש”א-תש”ז שהה בניו יורק והקים שם בית מדרש. בשנים אלו התפרסמו שבעה קונטרסים בשם ”תפארת ישראל” ובהם מדברי תורתו ומניגוניו. בעת שהיה בארץ ישראל בשנת תש”ז חלה לפתע ובשבת ט”ז בכסלו תש”ח כ”ט בנובמבר 1947 נפטר. הלוויתו התקיימה למחרת בהר הזיתים בהשתתפות הרבנים הראשיים וגדולי הרבנים והאדמו”רים בארץ ישראל. לאחר הלוויה הוחמר המצב הביטחוני במקום ולכן הונחה מצבה על קברו רק לאחר מלחמת ששת הימים. כממלא מקומו הוכתר בנו רבי שמואל אליהו טאוב האמרי”אש” שהתגורר בתל אביב ובה הקים את בית מדרשו. לאחר כמה שנים הוכתר נכדו רבי ישראל דוד טאוב כהאדמור”ר ממודיז’יק בארצות הברית והקים את בית מדרשו בפלטבוש הרב טאוב היה מלחין פורה. משערים כי הלחין בין 1,500-2,000 ניגונים, חלקם פשוטים וחלקם מסובכים ומורכבים. הרב טאוב כתב 5 ניגונים כל כך מסובכים שהתייחסו אליהם כאל אופרות. האופרה ה-4 חוברת בהפגלתו לארצות הברית ולכן כונתה ”אופרת הים”. בן ציון שנקר, מגדולי מבצעי ניגוני מודז’יק העיד כי הצליח לבצע את הניגון ללא טעות רק פעם אחת. אופי שירתו מתבטא בשירה מהירה ומקוטעת. את זה הסביר כי אינו רוצה ליהנות מהשירה בעולם הזה מסופר כי זמן קצר לאחר שעלה לארץ, נפטר בירושלים רבי שאול ידידיה טאוב, האדמור”ר השני בשושלת מודז’יק. פטירתו הייתה בתאריך חגיגי – כ”ט בנובמבר תש”ח (ט”ז בכסלו) – הלא הוא יום ההכרזה החשובה של האו”ם על סיום המנדט הבריטי בארץ ישראל. כשיצא מסע ההלוויה לכיוון הר הזיתים באו החסידים במבוכה – הרחובות מלאו חוגגים צוהלים, והם עוברים ביניהם אבלים וחפויי ראש. אז נענו החסידים ואמרו: דווקא כך ראוייה שתהיה הלווייתו של אדמור”ר מודז’יקאי. הנה כתוב ”וַיָּרָא בְּצַר לָהֶם בְּשִׁמְעוּ אֶת רִנָּתָם” (תהלים קו, מד). ומכאן שה”צרה” ה”רינה” אינן צרות זו לזו אלא עולות כאחת. בד’ באייר תשמ”ד נפטר בנו, האדמור”ר רבי שמואל אליהו טאוב, וכשיצא מסע הלווייתו מרחוב דיזנגוף בתל אביב כבר נכנס יום העצמאות. שוב באו החסידים במבוכה – הם אבלים, וברחובות זיקוקין די-נור וקולות צוהלים. נענו זקני החסידים ואמרו: כך בדיוק ראוי שיהיה, ”וַיָּרָא בְּצַר לָהֶם בְּשִׁמְעוּ אֶת רִנָּתָם”.

**דובב שפתי ישנים – ליקוטים מספרים שפחות מוכרים
פרדס שאול – הרה”ק רבי שאול משה ב”ר יצחק איזיק אלימלך זילברמן צוק”ל זי”ע**

”וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מְלָאכִים לִפְנֵי אֵל עֶשָׂו אָחִיו אֲרֻצָּה שְׁעִיר שָׂדֵה אֲדוֹם” (ל”ב, ד’)

לשון לפניו צריך ביאור ונראה כי הנה נודע שדרשו חז”ל מלאכים ממש או שלוחים ואולם נ”ל כי שניהם אמת כי באמת היו מלאכים ממש רק שלא היה עשו ראוי לראות פני המלאך לכן נתלבשו אצלו בתמונת שלוחים בעלמא, וזה הפירוש מלאכים לפניו היינו לפני יעקב הם בבחינת מלאכים, וזהו וישלח יעקב ששלח שלוחים שהיו מלאכים לפניו והבן.

”וַתֵּצֵא דִינָה בַת לֵאָה אֲשֶׁר יִלְדָה לְיַעֲקֹב לְרֵאוֹת בְּבִנוֹת הָאָרֶץ” (ל”ד, א’)

בבעל הטורים מסורה האין בבנות אחיך אשה וכו’ נראה עפ”מ”ש הרב בבאמ”ח לפרש דידוע כוונת דינה בת יעקב היה לשם שמים כי חפצה לראות בבנות הארץ אם יש בהן איזה שראוייה לקרבה תחת כנפי השכינה לגייריה ומשום הכי לא כתב לראות בבני הארץ רק בבנות וכו’ ומעתה י”ל שזה כוונת המסורה כמו התם דהפירוש האין בבנות אחיך וכי לא תוכל לבחור מה מבנות הארץ שתהיה ראוייה לך לאשה, כמו כן הכא הפירוש לראות בבנות הארץ היינו לבחור מהם מי שראוי להתדבק בישראל וזה דוגמת אשה שנכנסה לרשות הבעל כמו כן הכא רצתה לבחור מהם מי שראוי לכנס לרשותה להתגייר ולהיות עמה כאמור.

סגולה לפרנסה – אמונה שהקב”ה מספק לאדם את כל צרכיו

”וַיֹּאמֶר עֶשָׂו יֵשׁ לִי רֵב אָחִי יְהִי לְךָ אֲשֶׁר לְךָ” (ל”ג, ט’) – ”פִּי חֲנֻנִי אֱלֹהִים וְכִי יֵשׁ לִי כֹל” (ל”ג, י”א)

שבדרך שאדם רוצה לילך מוליכים אותו (מכות י”ב ע”א) מי שעושה מלאכתו קבע ויגע להעשיר בתחבולות ובדעת חדרים ימלאו, הקדוש ברוך הוא מומין לו הוצאות שיהא מוציא הרבה, ואו חושב יפה עשיתי שטרחתי בעשר אצבעותי להרוויח הרבה שאם לא כן מהיכן הייתי מוציא ההוצאות הללו. ולא ידעו תועי רוח שאם היה מרוויח מעט גם הקדוש ברוך הוא היה מומין לו שתהא הוצאתו מועטת” עכ”ל, ולכן על האדם ללמוד תורה ולעשות מעשים טובים כדי שלא לגרום לעצמו את דברי המשנה (קידושין ד, י”ד) ”אלא שהרעותי מעשי וקפחתי את פרנסתי”. וממילא הקב”ה כבר ידאג לכל צרכיו ולכן חשוב מאד להבין בסגולות לפרנסה איזה מעשה טוב עומד מאחורי הסגולה ואיך ע”י הסגולה אנחנו מתקדמים בעבודת ה’ וע”י כך תהיה פרנסתנו ברווח

רש”י – יש לי כלי: כל ספוקי, ועשו דבר בלשון גאוה יש לי רב, יותר ויותר מכדי צרכי. ידועה ומפורסמת השאלה, כתוב במדרש (קהלת רבה) ”אמר רבי יודן בשם רבי איבו אין אדם יוצא מן העולם וחצי תאוותו בידו” ומצד שני אנו מברכים כל בוקר בברכות השחר ”ברוך.. שעשה לי כל צרכי” משמע שאנו מודים כי הקב”ה סיפק לנו את כל צרכינו ומחסורנו ולכאורה ישנה סתירה בין המדרש לבין הברכה אלא התירוץ הוא כי את כל צרכינו לעבודת ה’ הקב”ה מספק ונותן אך את התאוות את זה הקב”ה כבר לא נותן וזה ההבדל בין יעקב לעשו יעקב אומר יש לי כל והקב”ה נותן לי כל צרכי אך עשו אומר בשחצנות שהוא צבר רכוש יותר מכדי צרכיו. בעניין זה בחרנו להביא את דבריו המופלאים של הפלא יועץ (ערך גר) על אותם אנשים שמקבצים לעצמם ממון יותר מכפי צרכם ”אבל אני אומר